

אִמְאִי אֶתְנַגִּיד בְּעִשְׂרָה, וְאֶתְנַכִּים בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר.
 אָמַר רַבִּי אַבְאָ בְּדֹא אֶתְקַשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל
 אַרְבַּע מֵאָה שָׁנִין. וְאָף עַל גַּב דְּאַרְבַּע מֵאָה שָׁנִין
 לֹא אֶשְׁתַּעֲבִידוּ בְּהוּ, מִכָּל מְקוֹם, הוֹאִיל וְהָוָה זְמִין
 לְאֶתְקַשְׁרָא בְּהוּ, אֶתְחַשִּׁיב עָלֶיהָ פְּאִילוּ אֶשְׁתַּעֲבִידוּ
 בְּהוּ כָּל אַרְבַּע מֵאָה שָׁנִין. בְּגִין כַּף, מְעַכְבִּין לִיהָ
 אַרְבַּע יוֹמִין, קְטִירָא בְּרִשׁוּתֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וּלְבַתַּר
 וְשַׁחְטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עַדְתּוֹ יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבִים.

אִמְאִי בֵּין הָעַרְבִים. בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא תְלִיא,
 וּבְשַׁעֲתָא דְאֶתְמָסָר ^(דף ט' ע"א) מְלָה דָא לִיהָ,
 עַל יְדוּי דְאַבְרָהָם, דְכָתִיב ^(בראשית טו) וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ
 לָבוֹא וְתַרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה
 גְּדוֹלָה נּוֹפֶלֶת עָלָיו. אֵימָה: כְּתָרָא חָדָא. חֲשֵׁכָה:
 כְּתָרָא אַחְרָא. גְּדוֹלָה: הָאִי דְהִיא רַבְרָבָא מְכֻלָּא.

לשון הקודש

וְשַׁחְטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עַדְתּוֹ יִשְׂרָאֵל בֵּין
 הָעַרְבִים.

לְמַחַ בֵּין הָעַרְבִים? בְּשַׁעֲתָא שְׁחָדִין תְּלוּי
 וּבְשַׁעֲתָא שְׁדַבְּרָ זֶה נִמְסָר לוֹ עַל יְדוּי
 אַבְרָהָם, שְׁכָתוּב ^(בראשית טו) וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ
 לָבוֹא וְתַרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה
 אֵימָה חֲשֵׁכָה גְּדוֹלָה נִפְלָת עָלָיו. אֵימָה –
 כְּתָרָא אַחְרָא. חֲשֵׁכָה – כְּתָרָא אַחְרָא. גְּדוֹלָה
 – זֶה הִיא הַגְּדוֹלָה מֵהַכָּל. וְאָף עַל גַּב

לְמַחַ נִמְשָׁךְ בְּעִשְׂרָה וּנְשַׁחְטוּ בְּאַרְבַּעַה
 עָשָׂר? אָמַר רַבִּי אַבְאָ, בְּזֶה הִתְקַשְׁרוּ
 יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְאָף עַל גַּב
 שְׁאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לֹא הִשְׁתַּעֲבִדוּ
 בָּהֶם, מִכָּל מְקוֹם, הוֹאִיל וְהָוָה עֲתִיד
 לְהִתְקַשֵּׁר בָּהֶם, נְחָשֵׁב עָלָיו פְּאִילוּ
 הִשְׁתַּעֲבִד בָּהֶם כָּל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים.
 מִשּׁוּם זֶה מְעַכְבִּים אוֹתוֹ אַרְבַּעַה יָמִים
 קְשׁוּר בְּרִשׁוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כַּף

וְאָרָא עַל גַּב דְּאוּקְיָמְנָא קָרָא דָּא עַל שְׂאֵר
 שְׁעִבּוּדֵי יְהוּ דִּישְׂרָאֵל, וְכִלְא חֹה. כְּגִוּוֹנָא דָּא, (שמות
 י"ז) כִּי מָחָה אֶמְחֶה, אֶתֹּן מִתַּתָּא, וְאֲנָא מֵעִילָא.

תַּנָּא, לָא נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עַד דְּאֶתְכַרּוּ
 בְּלֵהוּ שְׁלִטוּנִין דְּלְעִילָא (משלשוליהון)
 מִשּׁוּלְטַנְיָהוֹן, וְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִרְשׁוּתְהוֹן, וְאֶעְלוּ
 לְרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 וְאֶתְקַטְּרוּ בֵיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כה) כִּי לִי
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדִי הֵם. מָאִי טַעְמָא עֲבָדִי
 הֵם. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, דְּאֶפְקִית
 לְהוּ מִרְשׁוּתָא אַחְרָא, וְעֵצְלִית לֹון בְּרְשׁוּתִי.

וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאִי דְכְּתִיב, אַךְ בַּיּוֹם
 הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם כִּי כָל
 אוֹכַל מִחֻמְצַת. אֲלָא הָכִי אוּקְיָמְנָא, הָאִי שְׂאֵר,

לשון הקודש

זהו שפירוש כי לי בני ישראל עבדים
 עבדי הם. מה הטעם עבדי הם? אשר
 הוצאתי אותם מארץ מצרים, שהוצאתי
 אותם מרשות אחרת, והכנסתים
 ברשותי.

והינו שאמר רבי שמעון, מה זה
 שפירוש אך ביום הראשון תשביתו
 שאר מבתיכם, כי כל אכל מחמצת?

שבארנו פסוק זה על שאר שעבודיהם
 של ישראל, והכל היה. כמו זה כי מחה
 אמה, אתם מלמטה, ואני מלמעלה.

שנינו, לא יצאו ישראל ממצרים עד
 שנשברו כל השליטים שלמעלה
 (מהשתלשלותם) משליטתם, ויצאו ישראל
 מרשותם, ונכנסו לרשות הקדושה
 העליונה בקדוש-ברוך-הוא ונקשרו בו.

וְהֵאֵי מִחֻמָּצֵת, דְּרָגָא חַד אֵינּוּן, וְכִלְהוּ חַד. רְשׁוּ
 אוּחְרֵי, אֵינּוּן שְׁלֹטְנִין, דְּמִמְנָן עַל שְׂאֵר עַמִּין,
 וְקָרִינָן לְהוּ יֵצֵר הָרַע, רְשׁוּתָא אַחְרָא, אֵל נִכְר,
 אֱלֹהִים אַחְרִים. אוּף הָכִי, שְׂאוּר, וּמִחֻמָּצֵת, וְחֻמְצִין,
 וְכִלְא חַד. אָמַר קִדְשָׁא בְרִידָא הוּא, כֹּל הֵינִי שְׁנֵי,
 קִיּוּמְתוּ בְרְשׁוּתָא אַחְרָא, עֲבָדִין לְעַם אַחְרָא, מִכָּאן
 וְלַהֲלָאָה דְאֵתוּן בְּנֵי חוּרִין, אֲדָּ בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן
 תְּשַׁבְּיְתוּ שְׂאוּר מִבְּתִיכֶם. כֹּל מִחֻמָּצֵת לֹא תֹאכְלוּ.
 וְלֹא יִרְאֶה לְךָ חֻמְצִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵי הָכִי כֹּל יָמֵי שְׁתָּא נְמִי,
 אָמַי שְׁבַעַת יוֹמִין, דְּכֹתִיב שְׁבַעַת יָמִים
 שְׂאוּר לֹא יִמְצֵא בְּבִתְיֶכֶם, שְׁבַעַת יָמִים, וְלֹא יִתִּיר.
 אָמַר לִיה, כֹּל זְמַנָּא דְאֵתְחִיב בְּר נֶשׁ לְאֵתְחִזָּא
 גְּרַמִּיָּה בְּן חוּרִין, הָכִי אֶצְטְרִיד, כֹּל זְמַנָּא דְלֹא
 אֵתְחִיב לֹא אֶצְטְרִיד.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

עֲבָדִים לְעַם אַחֵר. מִכָּאן וְהִלָּאָה שְׂאֵתָם
 בְּנֵי חוּרִין, אֲדָּ בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תְּשַׁבְּיְתוּ
 שְׂאוּר מִבְּתִיכֶם. כֹּל מִחֻמָּצֵת לֹא תֹאכְלוּ.
 וְלֹא יִרְאֶה לְךָ חֻמְצִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כִּדְ אִזְ גַּם כֹּל יָמֵי
 הַשָּׁנָה, לְמָה שְׁבַעַת יָמִים, שְׁבַתוּב
 שְׁבַעַת יָמִים שְׂאוּר לֹא יִמְצֵא בְּבִתְיֶכֶם,
 שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא יוֹתֵר? אָמַר לוֹ, כֹּל זְמַן

אֵלָּא כִּדְ בְּאַרְנוּ, שְׂאוּר זֶה וּמִחֻמָּצֵת זֶה
 הֵן דְּרָגָה אַחַת, וְכֹלָם אַחַד. רְשׁוּת
 אַחְרוֹת, אוּתָם שְׁלִיטִים הַמְּמַנִּים עַל
 שְׂאֵר עַמִּים, וְקוֹרְאִים לְהֵם יֵצֵר הָרַע,
 רְשׁוּת אַחְרַת, אֵל נִכְר, אֱלֹהִים אַחְרִים
 – אִף כִּדְ שְׂאוּר וּמִחֻמָּצֵת וְחֻמְצִין וְהַכֹּל
 אַחֵר. אָמַר הַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּל
 הַשָּׁנִים הִלְלוּ עַמְדָתְם בְּרְשׁוּת אַחְרַת,

לְמַלְכָא דְעֵבֶד לְחַד בַּר נָשׁ רֹפִינֹוס, כָּל אֵינֹון
 יוֹמִין דְּסָלִיק לְתַאי בְּרִנָּא, חֲדַי, וְלָבִישׁ
 לְבוּשֵׁי יָקָר, לְבַתָּר לָא אַעֲטִרִיד. לְשִׁתָּא אַחְרָא
 נְטִיר אֵינֹון יוֹמִין דְּסָלִיק לְיָקִירוּ דָא, וְלָבִישׁ אֵינֹון
 לְבוּשֵׁין, וְכֵן בְּכָל שִׁתָּא וְשִׁתָּא. כְּהַאי גְּוֹנָא יִשְׂרָאֵל,
 כְּתִיב, שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֹר לֹא יִמְצֵא, דְּאֵינֹון יוֹמִי
 חֲדוּוּתָא, יוֹמִין דְּסָלִיקוּ לְיָקָרָא דָא, וְנִפְקוּ
 מִשְׁעֶבֶדָא אַחְרָא. וּבְגִין כֵּן, נְטִרִין בְּכָל שִׁתָּא
 וְשִׁתָּא, יוֹמִין דְּסָלִיקוּ לְתַאי יָקָר, וְנִפְקוּ מִרְשׁוּתָא
 אַחְרָא, וְעָאלוּ בְּרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא, וְעַל דָּא כְּתִיב,
 שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַצַּת כְּתִיב, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
 (יחזקאל א') **מֵרֵאֵת אֱלֹהִים. וְלָמָּה אֶתְקַרִי**
מַצַּת. דִּינָא. דִּינָא קַדִּישָׁא. דִּינָא דְאַתְּ אַחְרָא

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

יִמְצֵא, שֶׁהֵם יְמֵי שְׂמֵחָה, יָמִים שְׁעָלוּ
 לְכְבוֹד זֶה וְנִצְאוּ מִשְׁעֶבֶד אַחֵר, וְלָכֵן
 שׁוֹמְרִים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה אֶת הַיָּמִים
 שְׁעָלוּ לְכְבוֹד הַזֶּה, וְנִצְאוּ מִרְשׁוֹת אַחֶרֶת
 וְנִכְנְסוּ בְּרְשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה. וְעַל זֶה כְּתוּב
 שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכְלוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַצַּת כְּתוּב, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר מֵרֵאֵת אֱלֹהִים. וְלָמָּה נִקְרָאוּ
מַצַּת? דִּין, דִּין קְדוּשָׁה, דִּין שְׁנֵאָחוּז בְּשֵׁם

שְׁהַתְּחִיב אָדָם לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ בֵּן
 חוֹרִין – כִּדְ צָרִיד. כָּל זְמַן שְׁלֹא הִתְחִיב
 – לֹא צָרִיד.

לְמַלְךְ שְׁעָשָׂה אָדָם אַחַד קַצִּין. כָּל אוֹתָם
 יָמִים שְׁעָלָה לְדִרְגָּה זוֹ שְׂמַח, וְלָבִישׁ בְּגָדֵי
 כְבוֹד. אַחֵר כִּדְ לֹא צָרִיד. לְשָׁנָה אַחֶרֶת
 שׁוֹמֵר אוֹתָם יָמִים שְׁעָלָה לְכְבוֹד זֶה,
 וְלֹבֵשׁ אוֹתָם בְּגָדִים, וְכִדְ כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה.
 כִּדְ יִשְׂרָאֵל, כְּתוּב שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֹר לֹא

בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא. דִּינָא דְלֹא הָוֵה תְּקִיפָא כָּל הַהוּא
 זְמַנָּא בְּגוּוֹיָהּוּ דִּישְׂרָאֵל, דְּהָא קִימָא סִיְהָרָא
 בְּפִגְמֵימוּתָא. וְעַל דְּקִימָא סִיְהָרָא בְּפִגְמֵימוּתָא, (דברים
 טז) לָחֶם עֵינִי כְּתִיב.

מָאִי טַעְמָא קִימָא בְּפִגְמֵימוּתָא. בְּגִין דְּלֹא
 אֶתְפָּרְעוּ, וְלֹא אֶתְנַלְיָא הָאִי אֶת קְדִישָׁא.
 גְּזִירִין הָווּ וְלֹא אֶתְפָּרְעוּ, אִימְתִי אֶתְפָּרְעוּ, בְּשַׁעְתָּא
 דְּכְתִיב, (שמות טו) שָׁם שָׁם לֹו חֶק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ,
 וְאָף עַל גַּב דְּאִזְקִימָנָא הָאִי קָרָא בְּמַלְהָ אַחְרָא,
 כִּלְאֵה הָוֵה וַיֵּאוֹת.

וְאִי תִימָא דְבִימִי יְהוֹשֻׁעַ אֶתְפָּרְעוּ. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא
 אִינּוֹן דְּכְתִיב, (יהושע ה) וְכָל הָעָם הִילּוּדִים
 בְּמַדְבָּר בְּדֶרֶךְ וְגו', בְּתַר דְּאֶתְפָּרְעוּ, אָמַר קְדִישָׁא
 בְּרִידָה הוּא, בְּקַדְמִיתָא אַכְלֵתוֹן מִעֲזוֹת, דְּקִימָא
 סִיְהָרָא בְּפִגְמֵימוּתָא, וְאֶקְרִי לָחֶם עֵינִי, מִפְּאֵן וְלֹהֲלֵאָה

 לשון הקודש

בְּשַׁעְתָּה שְׂפָתוֹב (שמות טו) שָׁם שָׁם לֹו חֶק
 וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסְהוּ. וְאָף עַל גַּב שְׂבָאֲרָנוּ
 פְּסוּק זֶה בְּדָבָר אַחֵר – הַכֹּל הָיָה וְרָאוּ.
 וְאִם תֵּאמַר שְׂנַפְרְעוּ בִימֵי יְהוֹשֻׁעַ – לֹא
 כִּדָּה, אֶלָּא אוֹתָם שְׂפָתוֹב (יהושע ה) וְכָל
 הָעָם הִילּוּדִים בְּמַדְבָּר בְּדֶרֶךְ וְגו'. אַחֵר
 שְׂנַפְרְעוּ, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

הַקְּדוּשׁ, דִּין שְׂלֵא הָיָה קָשָׁה כָּל אוֹתוֹ
 זְמַן בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרֵי הִלְבְּנָה עוֹמְדַת
 בְּפָגָם, וְעַל שְׁעוֹמְדַת הִלְבְּנָה בְּפִגְמֵימָתָהּ
 כְּתוּב לָחֶם עֵינִי.

מָה הַטַּעַם עוֹמְדַת בְּפָגָם? מִשּׁוּם שְׂלֵא
 נִפְרְעוּ וְלֹא הִתְנַלְהָ אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ.
 מְהוֹלִים הָיוּ וְלֹא נִפְרְעוּ. מִתִּי נִפְרְעוּ?

הַאִי לֶחֶם מֵאַתֶּר אַחֲרָא לְהוּי. מָאִי הוּא. דְּכַתְיב,
 (שמות טז) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. לֹא מִן
 סִיחָרָא כִּי־הוּא זְמַנָּא, אֲלָא מִן הַשָּׁמַיִם מִמּוֹשׁ, כְּמָה
 דְּכַתְיב, (בראשית כז) וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

יִשְׂרָאֵל קְדִישׁוֹן, נְטָרִין אֵינּוֹן יוֹמִין דְּעָאלוּ
 תַּחֲזוֹת גְּדַפּוּי דְשִׁכְיִנְתָּא, וְנְטָרִין הֵהוּא
 נְהִמָּא דְאַתְיָא מִסְטָרְהָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות כג)
 אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר וְגו', וְכְתִיב וּשְׁמַרְתֶּם אֶת
 הַמִּצּוֹת. מַהוּ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצּוֹת. כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, (שמות יט) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי. וְכֹלָא בְּחַד
 דְּרַגְנָא סְלִקָּא וְאַתְאַחַד.

וְאִי תִּימָא מִשָּׁה הֵיךְ לֹא פָרַע לְהוּי. אֲלָא, בְּגִין
 דְּלֹא יִתְעַכְּבוּן יִשְׂרָאֵל תַּמָּן עַד דִּיתְסִיאוּ, וְעַל
 דָּא כְּתִיב, (דברים טז) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עֲלִיו מִצּוֹת

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

שִׁנְכַנְסוּ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, וְשׁוֹמְרִים
 אוֹתוֹ לֶחֶם שִׁבְעָא מַצֵּדָה, וְעַל זֶה כְּתוּב
 אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר וְגו', וְכְתוּב
 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצּוֹת. מַה זֶה וּשְׁמַרְתֶּם
 אֶת הַמִּצּוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט)
 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי, וְהַכֵּל בְּדַרְגָּה אַחַת
 עוֹלָה וְנֶאֱחָזוּ.

וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ מִשָּׁה לֹא פָרַע אוֹתְכֶם?
 אֲלָא כְּדִי שְׁלֵא יִתְעַכְּבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל עַד

בְּהַתְחַלָּה אֲכַלְתֶּם מִצּוֹת, כְּשַׁעְמָדָה
 הַלְבָּנָה בְּפִגְמִתָּהּ, וְנִקְרָא לֶחֶם עֲנִי
 מִכָּאֵן וְהִלָּאָה לֶחֶם זֶה יִהְיֶה מִמְקוֹם
 אַחֵר. מַה הוּא? שְׁכָתוּב (שמות טז) הִנְנִי
 מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. לֹא
 מִהַלְבָּנָה כְּמוֹ אוֹתוֹ זְמַן, אֲלָא מִן הַשָּׁמַיִם
 מִמּוֹשׁ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים
 מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

וְיִשְׂרָאֵל הַקּוּדוּשִׁים שׁוֹמְרִים אוֹתְכֶם יָמִים

לָחֶם עֵינִי. מָאֵי טַעְמָא לָחֶם (דף מ' ע"ב) עֵינִי, מִשּׁוּם כִּי
בְחַפְזוֹן יֵצֵאת וְגו' וּכְתִיב וְלֹא יָכֻלוּ לְהִתְמַהֵמֵה.

תָּא חַיִּי, כִּד עָאֵלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, עָאֵלוּ גְזִירִין
וְאֶתְפָּרְעוּ. וּמַה כְּתִיב, (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
בְמַסְכֵּנַת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם. מָאֵי בְמַסְכֵּנַת. לָחֶם
עֵינִי. אֲמַאי אֶקְרִי לָחֶם עֵינִי. מִשּׁוּם דְּקָיִמָא
סִיחָרָא בְּפִגְמֻתָא, וְלֹא מִתְבָּרְכָא מִשְׁמֵשָׂא, וְלֹא
מִתְנַהָרָא מִן שְׁמֵשָׂא, כְּמַה דְּאֵתְ אָמַר, (דברי הימים א
כט) כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ, וְלֹא אֶתְנַהָרָא (מִכָּל)
מִיּוּבָלָא. מָאֵי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּלֹא אֶתְפָּרְעוּ. אֲבָל
הָכָא, דְּאֶתְגְּזְרוּ יִשְׂרָאֵל וְאֶתְפָּרְעוּ, לֹא תַחֲסֵר כָּל
בָּהּ כְּתִיב, וְעַל דָּא לֹא בְמַסְכֵּנַת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם.
מָאֵי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּלֹא תַחֲסֵר כ"ל בָּהּ, כְּמַה
דְּחָסְרוּ לִיהּ בְּמַצְרַיִם.

לשון הקודש

בְּפִגְמֻתָּהּ וְלֹא מִתְבָּרְכַת מִן הַשְּׁמֵשׁ,
וְלֹא מוֹאֲרַת מִן הַשְּׁמֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי
כָל בְּשָׁמַיִם וּבְאֶרֶץ, וְלֹא מוֹאֲרַת (מִכָּל)
מִיּוּבָל. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ.
אֲבָל כָּאֵן שֶׁנִּמְוָלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִפְרְעוּ, לֹא
תַחֲסֵר כָּל בָּהּ כְּתוּב, וְעַל זֶה לֹא
בְּמַסְכֵּנַת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תַחֲסֵר כ"ל בָּהּ. כְּמוֹ שֶׁחָסְרוּ
לָהּ בְּמַצְרַיִם.

שִׁיתְרַפְּאוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב שֶׁבַעַת יָמִים
תֹּאכַל עֲלֵיו מַצּוֹת לָחֶם עֵינִי. מַה הַטַּעַם
לָחֶם עֵינִי? מִשּׁוּם כִּי בְחַפְזוֹן יֵצֵאת וְגו',
וּכְתוּב וְלֹא יָכֻלוּ לְהִתְמַהֵמֵה.

כֵּא רָאֵה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ,
נִכְנְסוּ מֵהוֹלִים וְנִפְרְעוּ, וּמַה כְּתוּב? (דברים
ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמַסְכֵּנַת תֹּאכַל בָּהּ
לָחֶם. מַה זֶה בְּמַסְכֵּנַת? לָחֶם עֵינִי. לְמַה
נִקְרָא לָחֶם עֵינִי? מִשּׁוּם שֶׁהִלְבְּנָה עוֹמֶדֶת

וּבְכָל שֶׁתָּא וְשֶׁתָּא דּוּכְרָנָא דְמַצְרִים קָא עֲבָדִי
 יִשְׂרָאֵל וְאֲכִלִי, וְלֹא אֶשְׁתַּעֵי מִדְרֵי דְרִין.
 וּבְגִין דְלֹא אֶתְפָּרְעוּ הָכָא בְּמַצְרִים, חֲסְרוּ לִיהּ לְהֵאֵי
 כָּל, וְקִימָא סִיחָרָא בְּפִגְמוֹתָא, וְאֶקְרִי לָחֵם עֵנִי,
 עֵנִי: כְּתִרְגוּמוֹ מִסְכְּנוֹת. וּמֵאֵי דְאֶכְלוּ לִיהּ תַּמָּן
 בְּאַרְעָא, בְּגִין דּוּכְרָנָא דְמַצְרִים הָזָה, וְהֵאֵי לְדְרֵי
 דְרִין, וְלִזְמָנָא דְאֶתִי כְּתִיב, (ישעיה ס) לֹא יָבֵא עוֹד
 שְׁמִשְׁךָ וִירְחֶךָ וְגו'.

תַּנְא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה
 וַיִּקְחוּ לָחֵם וְגו', וְכְתִיב (ויקרא כג) אַךְ בְּעֶשׂוֹר
 לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא, אֶשְׁתַּמַּע
 כְּמָה דְאֶתְמַר, דְּכְתִיב בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה. מָאֵי קָא
 מִזִּירִי. אֶלֶּא בְּעֶשׂוֹר, מַלְּה דָּא בְּעֶשׂוֹר תִּלְיָא. לַחֲדָשׁ
 הַזֶּה בַּחֲדָשׁ הַזֶּה מִיבְעִי לִיהּ. אֶלֶּא, כִּד אָתָּא
 נִימוּסָא לְהֵאֵי דְרָנָא, כְּתִיב לַחֲדָשׁ הַזֶּה דִּיקָא.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

כְּתוּב (ישעיה ס) לֹא יָבֵא עוֹד שְׁמִשְׁךָ וִירְחֶךָ
 וְגו'.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב בְּעֶשֶׂר
 לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָחֵם וְגו'. וְכְתוּב אַךְ
 בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפּוּרִים
 הוּא. נִשְׁמַע כְּמוֹ שְׁנֵיאָמַר, שְׁכַתוּב בְּעֶשֶׂר
 לַחֲדָשׁ הַזֶּה. מַה זֶה אוֹמְרָא? אֶלֶּא בְּעֶשֶׂר,
 דְּכַר זֶה תִּלְוֵי בְּעֶשֶׂר. לַחֲדָשׁ הַזֶּה?

וּבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל זְכוּרֵין
 שְׁל מַצְרִים וְאֲכִלִים, וְלֹא מִתְפַּלֵּה מִדְרֵי
 דוֹרוֹת. וּמִשׁוּם שְׁלֹא נִפְרְעוּ כָּאֵן
 בְּמַצְרִים, חֲסְרוּ אוֹתוֹ, אֶת הַכֹּל הַזֶּה,
 וְהִלְבְּנָה עוֹמְדָת בְּפִגְמוֹת. וְנִקְרְאָת לָחֵם
 עֵנִי כְּתִרְגוּמוֹ מִסְכְּנוֹת. וּמַה שְׁאֶכְלוּ
 אוֹתוֹ שָׁם בְּאַרְץ, זֶה הַזֶּה בְּשִׁבִיל זְכוּרֵין
 מַצְרִים, וְזֶה לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וְלַעֲתִיד לְבֵא

וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית אָבוֹת שָׂה לְבֵית. (שמות)
 (ב) תָּנָא תִּלְת קִשְׁרִין אֵינוּן, בְּכוֹר בְּהֵמָה,
 בְּכוֹר הַשִּׁבִי, בְּכוֹר הַשְּׂפָחָה. (דְּתִלְת קִשְׁרִין) דְּכָל שָׂאָר
 מִתְקִשְׁרֵי בְּהוּ בְּאֵלִין תִּלְת גְּוֹנֵי דְלַעֲיָלָא. וּבְהֵאֵי
 דְאַתְקִרֵי צֵאן, אֶתְקִשֵׁר כֹּלָא, וְכֹלָא כָּלִיל בְּצֵאן,
 אֶתְקִשֵׁר צֵאן בְּצֵאן, וְלֹא יָכִיל לְאַתְפָּרְשָׂא מִקְטִירוֹי,
 וּבְהֵאֵי כְּלָהוּ אֶתְקִשְׁרוּ, וְעַל דָּא פְּתִיב, וְהָיָה לָכֶם
 לְמִשְׁמֶרֶת, קְטִירוֹ לִיהַּ בְּקִטְירוֹתָא, וְיֵהֵא אֶתְמָסָר
 בִּידִיכוֹן בְּרִשׁוֹתְכוֹן, עַד דְּתִנְכְּסוּ לִיהַּ, וְתַעֲבְדוּן בִּיהַּ
 דִּינָא, וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי כְּתִיב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא
 מֵאֲדוֹם. וּכְתִיב, (ישעיה לד) כִּי זָבַח לִי בְּבַצְרָה. וּכְתִיב,
 (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא
 יְהִיָּה יְיָ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

לשון הקודש

בצאן, ולא יכול להפריד מקשיריו, ובה
 בלם נקשירו. ועל זה פתוב והיה לכם
 למשמרת. קשירו אותו בקשר, ויהיה
 מסור בידכם ברשותכם עד שתשחטו
 אותו ותעשו בו דין. ולעתיד לבא פתוב
 (ישעיה סג) מי זה בא מאדום. וכתוב כי זבח
 לה' בבצרה. וכתוב (זכריה יד) והיה ה'
 למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה'
 אחד ושמו אחד.

בתדש הנה היה צריך (לכתוב) אלא כשבא
 המנהג לדרגה הזו, פתוב לתדש הנה
 דוקא.

ויקחו להם שיה לבית אבת שיה לבית.
 שנינו, שלשה קשרים הם: בכור בהמה,
 בכור השבי, בכור השפחה. ושלושה קשרים
 שכל השאר נקשרים בשלושת הגונים
 הללו של מעלה. ובה שנקרא צאן הכל
 נקשר, והכל כלול בצאן. נקשר צאן

רעיא מהימנא

וַיֵּשֶׂא הָעָם אֶת בְּצִקּוֹ טָרָם יַחְמִין וְגו' (שמות יב) כ"ה
 פְּקוּדָא דָא, לְבַעַר חָמִין. דְּהָא פְּקוּדָא דָא,
 אֶתְמַסֵּר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׂא הָעָם אֶת בְּצִקּוֹ טָרָם
 יַחְמִין. וּכְתִיב שָׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם, וְהָא
 אוּקְמוּהָ חֲבָרִיא, וְרוּא אוּקְיִמְנָא, בֵּין חָמִין וּמִצָּה
 דְכַמָּה דוּכְתִי, דָא יַעַר רַע, וְדָא יַעַר טוֹב.

כ"ו פְּקוּדָא בְּתַר דָא, לְסֵפֶר בְּשִׁבְחָא דִּיצִיאת
 מִצְרַיִם, דְּאִיהוּ חֵינּוּבָא עַל פֶּר נֶשׁ, לְאַשְׁתַּעֵי
 בְּהַאי שְׁבַחָא לְעֵלְמִין. חָכִי אוּקְיִמְנָא, פֶּל פֶּר נֶשׁ
 דְּאַשְׁתַּעֵי בִּיצִיאת מִצְרַיִם, וּבְהַתְּוָא סְפוּר חֲדַי
 בְּחֻדּוּהָ, זְמִין אִיהוּ לְמַחְדַי בְּשִׁכְיִנְתָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי
 דְּהוּא חֲדוּ מַכְלָא, דְּהַאי אִיהוּ פֶּר נֶשׁ דְּחֲדַי בְּמַרְיָה,
 וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדַי בְּהַתְּוָא סְפוּר.

לשון הקודש

רעיא מהימנא

יצִיאת מִצְרַיִם, שְׁהִיא חוֹבָה עַל בֶּן אָדָם
 לְדַבֵּר בְּשִׁבְחָה זֶה לְעוֹלָמִים. כִּד בְּאַרְגוֹ,
 כָּל אָדָם שְׁמַדְבֵּר בִּיצִיאת מִצְרַיִם
 וּבְאוֹתוֹ סְפוּר שְׁמַח בְּשִׁמְחָה, עֲתִיד הוּא
 לְשִׁמְחָה בְּשִׁכְיִנְהָ בְּעוֹלָם הַבָּא שְׁהוּא
 שְׁמַחַת הַכֹּל, שְׁהִיא הוּא אָדָם שְׁשִׁמְחָה
 בְּאַדְוִנוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח בְּאוֹתוֹ
 סְפוּר.

וַיֵּשֶׂא הָעָם אֶת בְּצִקּוֹ טָרָם יַחְמִין וְגו'.
 כ"ה - מִצָּה זֶה לְבַעַר חָמִין, שְׁהִיא מִצָּה
 זוּ נִמְסָרָה לְיִשְׂרָאֵל, וַיֵּשֶׂא הָעָם אֶת
 בְּצִקּוֹ טָרָם יַחְמִין, וּכְתוּב שָׂאֹר לֹא יִמָּצֵא
 בְּבֵתֵיכֶם, וְהִיא פְּרִשְׁתָּה הַחֲבָרִים, וְהַסּוּד
 בְּאַרְגוֹ, בֵּין חָמִין וּמִצָּה שֶׁל כַּמָּה
 מְקוּמוֹת, זֶה יַעַר רַע, וְזֶה יַעַר טוֹב.
 כ"ו - מִצָּה אַחַר זֶה לְסֵפֶר בְּשִׁבְחָה

בִּיה שַׁעֲתָא, פְּנִישׁ קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְכָל פְּמִלְיָא
 דִּילִיה, וְאָמַר לוֹן, זִילוּ וּשְׁמְעוּ סְפוּרָא
 דְּשַׁבְתָּא דִּילִי, דְּקָא מִשְׁתַּעֵי בְּנִי, וְחֲדָאן בְּפוּרְקָנִי.
 כְּדִין כְּלָהוּ מִתְּפַנְשִׁין, וְאַתְיִין וּמִתְּחַבְּרִין בְּחֲדִייהוּ
 דִּישְׂרָאֵל, וּשְׁמְעוּ סְפוּרָא דְּשַׁבְתָּא, דְּקָא חֲדָאן
 בְּחֲדוּא דְּפוּרְקָנָא דְּמַרְיָהוֹן, כְּדִין אַתְיִין וְאוּדָן לִיה
 לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, עַל כָּל אֵינּוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן
 וְאוּדָאן לִיה עַל עַמָּא קְדִישָׁא דְּאִית לִיה בְּאַרְעָא,
 דְּחֲדָאן בְּחֲדוּהּ דְּפוּרְקָנָא דְּמַאֲרִיָּהוֹן.

כְּדִין אַתּוּסָף לִיה חִילָא וּגְבוּרָתָא לְעִילָא, וַיִּשְׂרָאֵל
 בְּחַהוּא סְפוּרָא יַחְבִּי חִילָא לְמַאֲרִיָּהוֹן,
 כְּמִלְכָּא, דְּאַתּוּסָף חִילָא וּגְבוּרָתָא, כַּד מִשְׁבַּחִין
 גְּבוּרָתֵיהּ, וְאוּדָן לִיה, וּכְלָהוּ דְּחֲלִין מְקַמִּיָּהּ,
 וְאַסְתַּלַּק יְקָרִיָּהּ עַל כְּלָהוּ. וּבְגִין כַּד, אִית לְשַׁבְתָּא
 וְלֹא שְׁתַּעֵי בְּסְפוּרָא דָּא (דף מ"א ע"א) כְּמָה דְּאַתְמַר.

 לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

כָּל אוֹתָם נִסִּים וּגְבוּרוֹת, וּמוֹדִים לוֹ עַל
 הָעַם הַקְּדוֹשׁ שֵׁישׁ לוֹ בְּאַרְצֵן שְׁשֻׁמְחִים
 בְּשִׁמְחַת הַגְּאֻלָּה שֶׁל אֲדוֹנָם.
 אֲזִי מִתּוֹסֵף לוֹ כַּחַ וּגְבוּרָה לְמַעֲלָה,
 וַיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ סְפוּרָא נוֹתֵנִים כַּחַ
 לְרַבּוֹנָם, כְּמוֹ מֶלֶךְ שְׁמוּסִיף כַּחַ וּגְבוּרָה
 בְּשִׁשְׁשֻׁבְחִים גְּבוּרָתוֹ וּמוֹדִים לוֹ, וְכֻלָּם
 פּוֹחֲדִים מִפְּנֵיו, וּמִתְּעַלָּה כְּבוֹדוֹ עַל כֻּלָּם.

בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהָ בּוֹנֵם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְכָל הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ, וְאָמַר לָהֶם: לְכוּ
 וְתִשְׁמְעוּ אֶת סְפוּרָא הַשַּׁבָּת שְׁלִי
 שְׁמִדְבָרִים הַבְּנִים שְׁלִי וּשְׁמִחִים
 בְּגֻאֲלָתִי. אֲזִי כֻלָּם מִתְּפַנְסִים, וּבָאִים
 וּמִתְּחַבְּרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְשׁוֹמְעִים סְפוּרָא
 הַשַּׁבָּת שְׁשֻׁמְחִים בְּחֲדוֹת גְּאֻלַּת אֲדוֹנָם.
 אֲזִי בָאִים וּמוֹדִים לְקְדוּשַׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל

בְּגוֹוְנָא דָא, חוֹבָה אִיהוּ עַל בַּר נֶשׁ, לְאַשְׁתְּעֵי תְדִיר
 קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְפָרְסוּמֵי נִיסָא בְּכָל אֵינוֹן
 נִיסִין דְּעֵבֵד.

וְאִי תִימָא, אִמָּאֵי אִיהוּ חוֹבָתָא, וְהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא יָדַע פְּלָא, כָּל מַה דְּתוֹת, וַיְיָהוּי לְבַתָּר
 דְּנָא, אִמָּאֵי פְּרִסוּמָא דָא קָמִיה, עַל מַה דְּאִיהוּ
 עֵבֵד, וְאִיהוּ יָדַע. אֶלָּא וְדָאֵי אֲעֵטְרִיךְ בַּר נֶשׁ
 לְפָרְסוּמֵי נִיסָא, וּלְאַשְׁתְּעֵי קָמִיה בְּכָל מַה דְּאִיהוּ
 עֵבֵד, בְּגִין דְּאֵינוֹן מַלְיִן סְלִקוֹן, וְכָל פְּמִלְיָא דְּלַעֲלָא
 מִתְּפַנְשִׁין, וְחִמָּאן לֹזֵן, וְאוֹדָאן בְּלָהוּ לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וְאַסְתִּלַּק יְקָרִיה עַלֵּיהוּ עֵילָא וְתַתָּא.

בְּגוֹוְנָא דָא, מָאן דְּאַשְׁתְּעֵי וּמְפָרְט חֲטָאֵי עַל כָּל
 מַה דְּעֵבֵד, אִי תִימָא לְמָאֵי אֲעֵטְרִיךְ.
 אֶלָּא מְקַטְרָנָא קָאִים תְּדִיר קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

לשון הקודש

יודע? אלא ונדאי צריך אדם לפרסם את
 הַנֶּשׁ וּלְדַבֵּר לְפָנָיו בְּכָל מַה שֶׁהוּא עֹשֶׂה,
 מְשׁוּם שְׂאוֹתֶם דְּבָרִים עוֹלִים, וְכָל
 הַפְּמִלְיָא שְׁלַמְעֵלָה מִתְּפַנְסָת, וְרוֹאִים
 אוֹתֶם וּמוֹדִים כָּלֶם לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 וּמִתְעַלָּה כְּבוֹדוֹ עֲלֵיהֶם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.
 כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמְדַבֵּר וּמְפָרְט חֲטָאֵי עַל
 כָּל מַה שֶׁעֹשֶׂה, אִם תֹּאמַר לְשֵׁם מַה
 צְרִיךְ? אֶלָּא הַמְקַטְרָג עוֹמֵד תָּמִיד לְפָנָי

וְלִכְּן יֵשׁ לְשִׁבְתָּ וּלְדַבֵּר בְּסִפּוּר זֶה כְּמוֹ
 שְׁנֹאמֵר. כְּמוֹ זֶה חוֹבָה עַל בֶּן אָדָם
 לְדַבֵּר תָּמִיד לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וּלְפָרְסֵם אֶת הַנֶּשׁ בְּכָל אוֹתֶם נִסִּים
 שֶׁעֹשֶׂה.

וְאִם תֹּאמַר, לְמַה זֶה חוֹבָה, וְהָרִי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע הַכֹּל, כָּל מַה
 שֶׁהָיָה וְשֶׁיְהִיָּה לְאַחַר מִכֵּן, מִדּוּעַ פְּרִסוּם
 זֶה לְפָנָיו, עַל מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וְהוּא

בְּגִין לְאִשְׁתֵּי וּלְמַתְבַּע חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׂא, וּלְמַתְבַּע
עֲלִיהוֹן דִּינָא. בֵּינָן דְּאֶקְדִּים בַּר נָשׁ, וּמְפָרִיט חֲטָאוֹי,
כָּל חַד וְחַד, לֹא אֲשָׁאִיר פְּטָרָא דְּפוּמָא לְהַהוּא
מְקַטְרָנָא, וְלֹא יָכִיל לְמַתְבַּע עָלֵיהּ דִּינָא. דִּהָא
תְּדִיר תְּבַע דִּינָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר מִשְׁתֵּי
וּמְקַטְרַג פְּלוּנֵי עֶבֶד כְּךָ. וְעַל דָּא, אֲעִטְרִיךְ לִיה
לְבַר נָשׁ לְאֶקְדָּמָא, וּלְפָרֵט חֲטָאוֹי.

בֵּינָן דְּמְקַטְרָנָא חָמֵי דָּא, לִית לִיה פְּטָרָא דְּפוּמָא
עָלֵיהּ, וּכְדִין אֲתַפְרֵשׁ מִנִּיהּ מְכַל וְכַל. אִי תְּב
בְּתִיבְתָא יְאוּת, וְאִי לָאו, הָא מְקַטְרָנָא אֲשַׁתְּכַח
עָלֵיהּ, וְאָמַר פְּלוּנֵי דְּאָתָא לְקַמְךָ בְּתוּקְפָא דְּאַפִּין,
בְּעִיט בְּמַרְיָה, חוֹבוֹי כְּךָ וְכְךָ. עַל דָּא יְאוּת
לְאִזְדְּהָרָא בַר נָשׁ בְּכָל הַיָּי, בְּגִין דִּישְׁתְּכַח עֶבְדָּא
מְהִימְנָא קָמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

בֵּינָן שֶׁמְקַטְרַג רוֹאֵה אֶת זֶה, אֵין לוֹ
עָלָיו פְּתֻחוֹן פֶּה, וְאִז נִפְרַד מִפְּנֵי מְכַל
וְכַל. אִם שָׁב בְּתִשׁוּבָה – יָפֵה, וְאִם לֹא
– הָרִי הַמְקַטְרַג נִמְצָא עָלָיו וְאָמַר:
פְּלוּנֵי שָׂבָא לְפָנֶיךָ בְּעִזּוֹת פָּנִים, בְּעֵט
בְּאִדּוֹנֵי, חֲטָאוֹי כְּךָ וְכְךָ. עַל זֶה יָפֵה
שִׁיזְהַר הָאָדָם בְּכָל אֵלֶּה, כְּדֵי שִׁמְעָא
עֶבֶד נְאֻמָּן לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְדַבֵּר וּלְתַבַּע
חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם דִּין. בֵּינָן
שְׂמֻקְדִּים אָדָם וּמְפָרֵט אֶת חֲטָאוֹי כָּל
אַחַד וְאַחַד, אֵינֵנו מִשְׁאִיר פְּתֻחוֹן פֶּה
לְאוֹתוֹ מְקַטְרַג, וְלֹא יָכוֹל לְבַקֵּשׁ עָלָיו
דִּין, שֶׁהָרִי תָמִיד תּוֹבַע דִּין בְּתַחֲלָה,
וְאַחַר כֵּךָ מְדַבֵּר וּמְקַטְרַג שְׁפְלוּנֵי עֲשֵׂה
כְּךָ. וְלָכֵן עָרִיךְ לְאָדָם לְהַקְדִּים וּלְפָרֵט
חֲטָאוֹי.

כ"ז פְּקוּדָא בְּתַר דָּא, לְאֵכּוּל מִצֵּה בְּפֶסַח, בְּגִין
 דְּאִיהוּ דְּוִכְרָנָא לְדָרֵי דְרִין, עַל רָזָא
 דְּמֵהִימְנוּתָא. וְהָא אוּקְמוּהּ, דִּישְׂרָאֵל נִפְקוּ בְּהָהוּא
 זְמָנָא מִרָזָא דְּטַעֲוּוֹן אַחֲרָן, וְעָאֵלוּ בְּרָזָא
 דְּמֵהִימְנוּתָא. וְהָא אוּקְמוּהּ רָזָא דְנָא בְּכַמָּה דְּוִכְתֵּי.
 וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח
 וְגו'. (שמות יב) כ"ח פְּקוּדָא דָּא, לְמִשְׁחַט
 פֶּסַח בֵּין הָעֲרָבִים, בִּי"ד בְּגִיטָן, דְּוִכְרָנָא דְּהָהוּא
 פֶּסַח דְּמִצְרַיִם. וְדָא אִיהוּ חוֹבְתָא עַל כֹּלָא, כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, וְשַׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עַדַת יִשְׂרָאֵל
 בֵּין הָעֲרָבִים.

פֶּסַח דָּא, אֲצַטְרִיךְ לְמַהוּי נְטִיר, מִעֲשָׂרָה יוֹמִין
 וְלַהֲלָאָה, דְּכְתִיב בְּעֵשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ
 לָהֶם וְגו'. מָאִי טַעֲמָא. בְּגִין דְּהָא כִּדִּין שְׂרִיאַת
 סִיחָרָא לְאַנְחָרָא, מִעֲשָׂרָה יוֹמִין וְלַהֲלָאָה, עַד

לשון הקודש

בין הערבים בִּי"ד בְּגִיטָן, זְכָרוֹן לְאוֹתוֹ
 פֶּסַח מִצְרַיִם, וְזוּהִי חוֹבָה עַל כֹּלָם, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר וְשַׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עַדַת
 יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים.

פֶּסַח זֶה צְרִיךְ לְהִיטָּת שְׁמוֹר מִעֲשָׂרָה
 יָמִים וְלַהֲלָאָה, שְׁכַתּוּב בְּעֵשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה
 וַיִּקְחוּ לָהֶם וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהָרֵי
 אֲזוּ מִתְחִילָה הִלְבְּנָה לְהָאִיר מִעֲשָׂרָה

כ"ז - מִצֵּה אַחַר זֶה לְאֵכּוּל מִצֵּה בְּפֶסַח,
 מִשּׁוּם שֶׁהוּא זְכָרוֹן לְדָרֵי דוֹרוֹת עַל סוּד
 הָאֱמוּנָה, וְהָרֵי פְּרֻשָׁה, שִׁישְׂרָאֵל יֵצְאוּ
 בְּאוֹתוֹ זְמַן מִסוּד שֶׁל אֱלִילִים אַחֲרֵים,
 וְנִכְנְסוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה, וְהָרֵי בְּאֵרוֹ אֵת
 הַסוּד הַזֶּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת
 הַפֶּסַח וְגו'. כ"ח - מִצֵּה זֶה לְשַׁחֲט פֶּסַח

דְּאַשְׁתְּלִים בְּחַמְיִסָּר. וְאַרְבִּיסָר דְּלִיהוּי נְכִים,
בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא תְּלִיא עַל עֲלָמָא.

רְזָא דָא, לְאַעְפְּרָא זוּהַמָּא, מְקַמֵּי בְרִית קְדִישָׁא,
וְלֹא תִהְנָאָה בְּהַהוּא רִיחָא דְנִדְיָף טוּי נֹר.
וְעַל דָּא לָא אִתְּיָא אֱלָא עַל שְׂבַעָא. וְעַל דָּא,
וְכָל עָרְל לֹא יֹאכַל בּוֹ. מָאן דְּאִית בֵּיהּ בְּרִית
קְדִישָׁא, יִיכּוֹל בֵּיהּ. מָאן דְּלֹא אִית בֵּיהּ בְּרִית
קְדִישָׁא, לָא יִיכּוֹל בֵּיהּ. דְּהֵאֵי מְבַנֵּי בְרִית אִיהוּ
לְתַבְרָא תוֹקְפָא דְחִילָא אַחְרָא, לְאַעְפְּרָא עָרְלָה
מְקַמֵּי בְרִית. בְּגִין כֵּן, הֵאֵי בְּבַנֵּי בְרִית אִיהוּ
לְמַעְפְּד, וְלֹא בְּבַנֵּי עָרְלָה.

כִּד אַתָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַצְרַיִם, חָמָא דְכָּמָא
דְּהַהוּא פְּסַח, דְּהָהוּ רְשִׁים עַל פְּתַחָא, וְדְכָּמָא
דְּבְרִית, הֵיךְ הוּוּ קַיִמִין עַל פְּתַחָא, דְּכַתִּיב,

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שְׂאִין בּוֹ בְרִית קְדָשׁ, לֹא יֹאכַל בּוֹ. שׁוּה
מְבַנֵּי הַבְּרִית הוּא לְשִׁבְר כַּח שֶׁל חֵיל
אַחַר, לְהַעֲבִיר עָרְלָה מִלְּפָנֵי בְרִית.
מִשּׁוּם כֵּן זֶהוּ לַעֲשׂוֹת בְּבַנֵּי בְרִית וְלֹא
בְּבַנֵּי עָרְלָה.

בְּשַׁבָּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַצְרַיִם,
רָאָה אֶת הַדָּם שֶׁל אוֹתוֹ פְּסַח שֶׁהָיָה
רְשׁוּם עַל הַפֶּתַח, וְדָם הַבְּרִית, אֵיךְ הָיוּ

זְמִים וְהִלָּאָה, עַד שֶׁנִּשְׁלַמְתָּ בְּחַמְשָׁה
עָשָׂר, וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר שִׁיחִיָּה נִשְׁחַט
בְּשַׁעָה שֶׁהָיוּ תְלוּי עַל הָעוֹלָם.

סוּד זֶה לְהַעֲבִיר הַזִּזְהָמָה מִלְּפָנֵי הַבְּרִית
הַקְּדוּשָׁה, וְלִהְנוֹת מֵאוֹתוֹ רִיחַ שְׂנוּדָף
מְצִלֵי הָאֵשׁ, וְעַל זֶה לֹא בָּא אֱלָא עַל
הַשְּׂבַע, וְעַל זֶה וְכָל עָרְל לֹא יֹאכַל בּוֹ.
מִי שֵׁישׁ בּוֹ בְרִית קְדָשׁ, יֹאכַל בּוֹ. מִי

וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֲזוּב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּפֶר
וְהִנֵּעְתֶם וְגו'. אֲזוּבָא, הָא אוקימנָא דַּאִיְהוּ מַעְבַּר
רוּחִין בִּישׁוּן, וְכָל סֵטֶר רוּחַ בִּישָׂא, מַעְבַּר
בְּאַתְעָרוּתָא דִּילִיָּה, בְּפוּרְקָנָא עֲלָאָה דִּישְׂרָאֵל.

לְזַמְנָא דַּאֲתִי, יִיתִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיַצֵּר הָרַע
וְיִכּוּס לִיָּה. וְהִשְׁתָּא בְּפוּרְקָנָא דָּא, כְּתִיב
וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עֵדַת יִשְׂרָאֵל וְגו'. דְּוִכְרָנָא
דְּזַמְנָא דַּאֲתִי, בְּהֵהוּא פּוּרְקָנָא עֲלָאָה.

עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמְּשַׁקּוֹף בְּהַאי רְשִׁימוֹ דַּאֲת
יז"ד, וּבְהַאי רְשִׁימוֹ דַּאֲת יז"ד, לְאַחְזָאָה רְשִׁימוֹ
דְּבְרִית קְדִישָׁא, וְאַתְבַּר עֲרָלָה מִקְמִי דְמָא דְבְרִית,
רְשִׁים עַל כֻּלָּא, וְאַתָּא דְמָא עַל דְמָא. כִּד עָבַר
הֵהוּא מִשְׁחִית, הָוָה חָמִי דְמָא, וְאַזְדְּקִיף מִבֵּיתָא,
כְּמָה דַּאֲת אָמַר וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחֲתִית וְגו'.

לשון הקודש

הַעֲלִיזָנָה הֵיחָא.

עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמְּשַׁקּוֹף, בְּרִשְׁם
הַזֶּה שֶׁל אוֹת יז"ד, וּבְרִשְׁם הַזֶּה שֶׁל
הַאוֹת יז"ד, לְהִרְאוֹת אֶת רִשְׁם הַבְּרִית
הַקְּדוּשָׁה, וְנִשְׁבַּרְת עֲרָלָה מִלְפָּנֵי דָם
הַבְּרִית, רְשׁוּם עַל הַכֹּל, וּבָא דָם עַל דָם.
כְּשֶׁעוֹבֵר אוֹתוֹ הַמְּשַׁחֲתִית, הִיָּה רוֹאֵה דָם
וּמִתְרַחֵק מִהַבֵּית, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וְלֹא יִתֵּן
הַמְּשַׁחֲתִית וְגו'.

עוֹמְדִים עַל הַפֶּתַח, שְׂכַתוֹב וּלְקַחְתֶּם
אֲגֻדַּת אֲזוּב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּפֶר
וְהִנֵּעְתֶם וְגו'. אֲזוּב, הָרִי בְּאַרְנֵנוּ שֶׁהוּא
מַעְבִּיר רוּחוֹת רְעוּת, וְכָל צַד שֶׁל רוּחַ
רַע מַעְבִּיר בְּהַתְעוּרְרוֹת שְׁלוֹ, בְּגִנְאָלָה
הַעֲלִיזָנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

לְעֵתִיד לְבָא יִבִּיא הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
לְיַצֵּר הָרַע וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ. וְעֵתָהּ בְּגִנְאָלָה זוֹ
כְּתוּב, וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עֵדַת יִשְׂרָאֵל
וְגו'. וּכְרוֹן שֶׁל לְעֵתִיד לְבָא, בְּגִנְאָלָה